

642

Besluit van 11 augustus 1994, houdende wijziging van het Uitvoeringsbesluit WHW in verband met persoonlijke omstandigheden bij studie-advies en bijzondere omstandigheden bij financiële ondersteuning studenten en auditoren

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen van 21 april 1994, nr. 93100853/4705, directie Wetgeving en Juridische Zaken, gedaan mede namens Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;

Gelet op de artikelen 7.9, vijfde lid, en 7.51, derde lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;

Gehoord de Onderwijsraad (advies van 11 februari 1994, nr. OR 94000008/3/T);

De Raad van State gehoord (advies van 12 juli 1994, nr. W05.94.0244);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen van 4 augustus 1994, nr. 94036204/4705, directie Wetgeving en Juridische Zaken, uitgebracht mede namens Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Uitvoeringsbesluit WHW (Stb. 1993, 487) wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 1.1 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. Na het opschrift en voor de tekst van onderdeel a wordt de volgende aanhef opgenomen:

In dit besluit wordt verstaan onder:

2. Onder wijziging van de aanduiding van de onderdelen c en d in g en h, worden vier nieuwe onderdelen ingevoegd, onderscheidenlijk luidende als volgt:

c. Informatie Beheer Groep: de Informatie Beheer Groep als bedoeld in artikel 2 van de Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank;

d. universiteit: een universiteit als bedoeld in de onderdelen a en b van de bijlage van de wet;

e. hogeschool: een hogeschool als bedoeld in de onderdelen c, d, e, f en g van de bijlage van de wet;

f. instellingsbestuur: een instellingsbestuur als bedoeld in artikel 1.1, onder j, van de wet;

B

Hoofdstuk 2, afdeling 1, komt te luiden als volgt:

Afdeling 1. Persoonlijke en bijzondere omstandigheden

Artikel 2.1. Persoonlijke omstandigheden bij studie-advies

1. De persoonlijke omstandigheden die het instellingsbestuur in acht dient te nemen bij de beoordeling of er reden is voor een afwijzing als bedoeld in de eerste volzin van het tweede lid van artikel 7.9 van de wet, zijn uitsluitend:

- a. ziekte van betrokkene,
  - b. lichamelijke, zintuiglijke of andere functiestoornis van betrokkene,
  - c. zwangerschap van betrokkene,
  - d. bijzondere familie-omstandigheden,
  - e. het lidmaatschap, daaronder begrepen het voorzitterschap, van:
    1. bij universiteiten: de universiteitsraad, faculteitsraad of het faculteitsbestuur, alsmede het lidmaatschap van het bestuur van een stichting die blijkens haar statuten tot doel heeft de exploitatie van voorzieningen, behorende tot de studentenvoorzieningen, bedoeld in artikel 9.18 van de wet, dan wel van een daarmee naar het oordeel van het instellingsbestuur gelet op de taak gelijk te stellen orgaan,
    2. bij hogescholen: de medezeggenschapsraad, deelraad, of de studentenraad,
  - f. andere in de regeling, bedoeld in artikel 7.9, tweede lid, onderscheidenlijk artikel 7.51, vijfde lid, van de wet door het instellingsbestuur aan te geven omstandigheden waarin betrokkene activiteiten ontplooit in het kader van de organisatie en het bestuur van de zaken van de instelling,
  - g. het lidmaatschap van het bestuur van een studentenorganisatie van enige omvang met volledige rechtsbevoegdheid, dan wel van een vergelijkbare organisatie van enige omvang, bij wie de behartiging van het algemeen maatschappelijk belang op de voorgrond staat en die daartoe daadwerkelijk activiteiten ontplooit.
2. Het instellingsbestuur kan voor de toepassing van het eerste lid, onderdeel g, nadere regels vaststellen omtrent het aantal bestuursleden dat ten hoogste per organisatie per studiejaar in aanmerking komt, zomede omtrent welke bestuursfuncties in aanmerking komen.

Artikel 2.2. Bijzondere omstandigheden leidende tot financiële ondersteuning van studenten en auditoren

1. De bijzondere omstandigheden waaronder voorzieningen als bedoeld in artikel 7.51, eerste lid, eerste volzin, en tweede lid, van de wet door het instellingsbestuur worden getroffen ter financiële ondersteuning van een auditor zijn de omstandigheden genoemd in artikel 2.1, onderdelen a tot en met g, voor zover zij er naar het oordeel van het instellingsbestuur toe hebben geleid dat betrokkene redelijkerwijze niet in staat is geweest binnen de toegestane inschrijvingsduur als student het afsluitend examen van de opleiding waarvoor hij is ingeschreven, met goed gevolg af te leggen.

2. De bijzondere omstandigheden waaronder voorzieningen als bedoeld in artikel 7.51, eerste lid, laatste volzin, van de wet door het instellingsbestuur worden getroffen ter financiële ondersteuning van een student die op grond van artikel 17a, tweede tot en met achtste lid, van de Wet op de studiefinanciering geen aanspraak kan maken op studie-

financiering op de voet van de artikelen 15 tot en met 17 van die wet, zijn de omstandigheden genoemd in artikel 2.1, onderdelen a tot en met g, voor zover zij er naar het oordeel van het instellingsbestuur toe hebben geleid dat betrokkene redelijkerwijze niet in staat is geweest binnen de toegestane inschrijvingsduur als student het afsluitend examen van de opleiding waarvoor hij is ingeschreven, met goed gevolg af te leggen.

3. De bijzondere omstandigheden waaronder voorzieningen als bedoeld in artikel 7.51, tweede lid, van de wet door het instellingsbestuur worden getroffen ter financiële ondersteuning van een student die op grond van artikel 31a van de Wet op de studiefinanciering geen aanspraak kan maken op studiefinanciering op de voet van de artikelen 15 tot en met 17 van die wet, zijn:

a. de in artikel 2.1, a tot en met g, genoemde omstandigheden, voor zover zij er naar het oordeel van het instellingsbestuur toe hebben geleid dat betrokkene redelijkerwijze niet in staat is geweest het in artikel 17b, eerste lid, dan wel het krachtens artikel 17b, tweede lid, van de Wet op de studiefinanciering vastgestelde resultaat te behalen, en

b. de omstandigheid dat de opleiding zodanig is ingericht dat de student redelijkerwijze niet in staat is geweest een van de hiervoor onder a genoemde resultaten te behalen.

4. In bijzondere gevallen is het instellingsbestuur bevoegd in andere dan de in het eerste, tweede onderscheidenlijk derde lid bedoelde omstandigheden voorzieningen te treffen ter financiële ondersteuning van onbillijkheden van overwegende aard.

5. Het instellingsbestuur kan voor de toepassing van het eerste lid juncto artikel 2.1, eerste lid, onder g, nadere regels vaststellen omtrent het aantal bestuursleden dat ten hoogste per organisatie per studiejaar voor ondersteuning in aanmerking komt, zomede omtrent welke bestuursfuncties grond zijn voor ondersteuning.

C

In artikel 3.3 wordt «Onze minister» vervangen door: De Informatie Beheer Groep.

D

In de inhoudsopgave komt in hoofdstuk 2 het opschrift van afdeling 1 als volgt te luiden:

Afdeling 1. Persoonlijke en bijzondere omstandigheden.

Vervolgens wordt toegevoegd:

Artikel 2.1. Persoonlijke omstandigheden bij studie-advies.

Artikel 2.2. Bijzondere omstandigheden leidende tot financiële ondersteuning van studenten en auditoren.

ARTIKEL II

De op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek geldende algemene maatregelen van bestuur, vastgesteld krachtens artikel 38, tweede lid, van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs, artikel 43a, tweede lid, van de Wet op het hoger beroepsonderwijs, en artikel 19a, tweede lid, van de Wet op de Open Universiteit, die op grond van artikel 16.3, tweede lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek vanaf genoemd tijdstip berusten op artikel 7.9, vijfde lid, en 7.51, derde lid, van die wet, worden ingetrokken op het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I, onderdeel B voor zover het artikel 2.2 betreft, van dit besluit.

ARTIKEL III

1. Artikel I, onderdeel A, onderdeel B voor zover het artikel 2.1 betreft, en onderdeel D alsmede artikel II van dit besluit treden in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst.

2. Artikel I, onderdeel B voor zover het artikel 2.2 betreft, en artikel I, onderdeel C van dit besluit treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Laatstbedoeld besluit wordt niet genomen voordat vier weken zijn verstreken nadat het onderhavige besluit is voorgelegd aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en evenmin indien binnen die termijn door of namens die Kamer de wens te kennen wordt gegeven dat het in het onderhavige besluit geregelde onderwerp bij de wet wordt geregeld.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 11 augustus 1994

Beatrix

De Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen,
M. J. Cohen

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
P. Bukman

Uitgegeven de *dertigste* augustus 1994

De Minister van Justitie,
W. Sorgdrager

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 13 september 1994, nr. 175.

NOTA VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

1.1. Inleiding

Op 1 oktober 1993 is in werking getreden het Uitvoeringsbesluit WHW. Op die datum bevatte het besluit nog slechts de bepalingen op grond van artikel 6.13, derde lid, inzake het Centraal register opleidingen hoger onderwijs. Zoals in de toelichting op dat besluit (Stb. 1993, 487) al is aangegeven, zullen ook de regelingen op basis van de artikelen 7.9, vijfde lid, 7.26, tweede lid, en 7.46, tweede lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) in hetzelfde besluit worden opgenomen. Het betreft regelingen ten aanzien van persoonlijke omstandigheden bij studie-advies, aanvullende eisen en overige eigen bijdragen.

Inmiddels zijn ook wijzigingen noodzakelijk geworden naar aanleiding van de wijzigingen die in het kader van studievoortgangscontrole in de WHW (artikel 7.51, tweede lid) zijn aangebracht en naar aanleiding van de Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank (Stb. 1993, 714).

In het onderhavige besluit zijn enerzijds opgenomen de wijzigingen met betrekking tot de persoonlijke omstandigheden bij het bindend studie-advies aan het eind van de propedeutische fase. Anderzijds zijn opgenomen de aan bedoelde persoonlijke omstandigheden verwante bijzondere omstandigheden voor auditoren en studenten die ertoe hebben geleid dat zij er niet in geslaagd zijn binnen de toegestane inschrijvingsduur de studie te voltooien respectievelijk niet hebben voldaan aan de norm voor de studievoortgangscontrole zoals die in de Wet op de studiefinanciering (WSF) is neergelegd (de bepalingen ten aanzien van het afstudeerfonds, voorheen het auditorenfonds).

Tot slot is een kleine wijziging in artikel 3.3 van het Uitvoeringsbesluit WHW aangebracht, waarmee dit onderdeel van het besluit (dat door de Informatie Beheer Groep, voorheen de Informatiseringsbank, wordt uitgevoerd) in overeenstemming wordt gebracht met de Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank.

1.2. Persoonlijke omstandigheden bij studie-advies

Bij vijfde nota van wijziging op het wetsvoorstel WHW is het bindend studie-advies in de WHW gebracht. Dit is neergelegd in artikel 7.9 van de wet. Hierdoor kan een student die de propedeutische fase van een voltijds opleiding nog niet heeft voltooid aan het eind van zijn eerste studiejaar van het instellingsbestuur een afwijzing ontvangen, als hij niet geschikt wordt geacht voor die opleiding. De reden voor afwijzing is gelegen in het feit dat de studieresultaten niet voldoen aan de vereisten die het instellingsbestuur in zijn nadere regels heeft neergelegd.

Het instellingsbestuur dient bij de beoordeling of een student geschikt is voor het volgen van een bepaalde opleiding wel rekening te houden met de persoonlijke omstandigheden van de desbetreffende student. De criteria die daarvoor gehanteerd worden, zijn neergelegd in dit besluit.

De criteria in het onderhavige onderdeel zijn gelijklopend aan de criteria die al waren opgenomen in regelingen met betrekking tot de financiële ondersteuning van auditoren. Deze waren neergelegd in algemene maatregelen van bestuur vastgesteld krachtens de Wet op het wetenschappelijk onderwijs (W.W.O.), de Wet op de Open Universiteit (W.O.U.) en de Wet op het hoger beroepsonderwijs (W.H.B.O.).

1.3. *Afstudeerfonds*

Op grond van artikel 16.3 van de WHW worden de aan het slot van paragraaf 1.2 van deze toelichting bedoelde regelingen met betrekking tot de financiële ondersteuning van studenten en auditoren geacht met ingang van de datum van inwerkingtreding van de WHW gebaseerd te zijn op artikel 7.51 van de WHW. Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt deze regelingen thans te incorporeren in het Uitvoeringsbesluit WHW, mede gezien het feit dat zij dienen te worden aangepast aan de bepalingen ten aanzien van de studievoortgangscontrole die met ingang van het studiejaar 1993-1994 in artikel 7.9a van de WHW zijn opgenomen.

Het instellingsbestuur van een universiteit of hogeschool dient op grond van artikel 7.51, tweede lid, van de WHW een financiële voorziening te treffen ten aanzien van een student die door bijzondere omstandigheden niet aan de studievoortgangsnorm heeft kunnen voldoen. Omtrent de aard van de door het instellingsbestuur te treffen voorziening bij het niet behalen van de studievoortgangsnorm bepaalt de WHW dat de student niet in een slechtere financiële situatie terecht mag komen dan wanneer hij studiefinanciering op grond van de WSF zou hebben genoten.

In artikel 7.51, derde lid, van de WHW is opgenomen dat bij algemene maatregel van bestuur de omstandigheden waaronder de financiële ondersteuning moet worden verleend, worden bepaald. In dit besluit zijn opgenomen de omstandigheden, die ook al waren opgenomen in de besluiten, genoemd aan het slot van paragraaf 1.2. Ten aanzien van dit onderdeel van het afstudeerfonds is evenwel nog een omstandigheid toegevoegd, conform de toezegging in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel inzake de studievoortgangscontrole. Het betreft de omstandigheid dat een student niet aan de norm voor de studievoortgang heeft kunnen voldoen als gevolg van de inrichting van de opleiding.

1.4. *Financiële gevolgen*

Aan de uitvoering van dit besluit zijn voorshands voor het Rijk geen financiële gevolgen verbonden. Het is wel mogelijk dat de instellingen voor hoger onderwijs voor hogere lasten komen te staan, nu de mogelijkheden voor aanspraak op het afstudeerfonds worden uitgebreid. Overschrijding van de budgetten wordt op voorhand niet verwacht. De eerste ondergetekende heeft met de instellingen voor hoger onderwijs geconstateerd dat de functie van het afstudeerfonds (voorheen: auditorenfonds) van karakter is veranderd met de invoering van de wettelijke bepalingen ter zake van de studievoortgangscontrole. In de HO-Kamer van 8 december 1993 zijn afspraken gemaakt rond de financiering van de afstudeerfondsen, waaraan in de brief van de eerste ondergetekende aan de VSNU van 21 juni 1994 nog eens wordt gerefereerd. Er zal worden overgegaan tot aanvullende financiering door de overheid, indien door de instellingen kan worden aangetoond dat het beslag op de budgetten voor het afstudeerfonds de beschikbare middelen te boven gaat, zulks in tegenstelling tot de afgelopen vier jaren, waarin een onderuitputting van de ter beschikking gestelde middelen van meer van 50% heeft plaatsgevonden.

1.5. *Advies en commentaar*

De HBO-Raad heeft op het ontwerp-besluit gereageerd bij brief van 27 januari 1994 (kenmerk BS.64.WG/94.300). De Raad heeft geen inhoudelijke opmerkingen ten aanzien van het voorgenomen besluit, wel wijst de Raad op drie problemen.

In de eerste plaats dringt de Raad aan op een voortvarende afronding van de procedure. De ondergetekenden zijn met de Raad van mening dat

de instellingen voor hoger onderwijs – en de studenten – zo spoedig mogelijk dienen te weten waar zij ter zake aan toe zijn.

In de tweede plaats meldt de Raad een probleem ten aanzien van het bindend studie-advies. Indien een student die niet voldoende studievoortgang heeft geboekt aan het einde van het studiejaar, geen negatief advies krijgt door een persoonlijke omstandigheid als opgenomen in dit besluit, hoe zit het dan indien daarna blijkt dat hij niet geschikt is voor de studie? In de WHW wordt alleen de mogelijkheid van een bindend advies aan het eind van het eerste inschrijvingsjaar geboden.

Anders dan de vraag van de HBO-Raad doet vermoeden, is het niet zo dat indien zich in de persoonlijke sfeer bijzondere omstandigheden hebben voorgedaan, er geen negatief advies aan de student zou kunnen worden uitgebracht. Het instellingsbestuur dient af te wegen of het behalen van onvoldoende resultaat in het eerste jaar te wijten is aan de ongeschiktheid van de student of aan de aanwezigheid van de bijzondere omstandigheid. Als er van beide sprake is, moet het instellingsbestuur een afweging maken omtrent wat zwaarder weegt: de ongeschiktheid of de bijzondere omstandigheid. De situatie waarop de HBO-Raad doelt zal zich slechts voordoen in die gevallen waarin een dergelijke afweging gemaakt moet worden. Bij haar afweging kan het instellingsbestuur laten meespelen dat er later geen mogelijkheid meer is voor een bindende verwijzing. Overigens zeggen de ondergetekenden toe deze problematiek, conform de wens van de HBO-Raad, te betrekken bij de discussies over flexibilisering van het bindend advies als aangekondigd in het HOOP 1994.

In de derde plaats geeft de Raad de wens te kennen tot een afzonderlijk fonds voor financiële ondersteuning voor studenten die door bijzondere omstandigheden als genoemd in dit besluit niet hebben voldaan aan de studievoortgangsnorm.

De ondergetekenden wijzen er nogmaals op dat de gelden die zij beschikbaar stellen voor het afstudeerfonds onderdeel uitmaken van de rijksbijdrage van de instelling. Het is dan ook aan de instelling vorm te geven aan het afstudeerfonds en zorg te dragen voor de financiering ervan.

De Raad is van mening dat het volle beursbedrag dient te worden toegekend in geval van onvoldoende studievoortgang. De ondergetekenden merken hierover op dat ze de hoogte van de financiële ondersteuning niet hebben vastgelegd. Dit wordt overgelaten aan de instellingsbesturen onder de voorwaarde dat de student niet in een slechtere financiële situatie wordt gebracht dan wanneer hij studiefinanciering zonder toepassing van artikel 17b van de WFS zou hebben genoten. De omvang van het nadeel van de student is afhankelijk van de specifieke situatie waarin betrokkene zich bevindt. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van bijverdiensten, van een partner en/of kinderen. Het is derhalve niet mogelijk algemene uitspraken te doen over de hoogte van de financiële ondersteuning.

De Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) heeft bij brief van 2 februari 1994, kenmerk VSNU 94/0247 U, een reactie op het ontwerp-besluit gegeven. De VSNU signaleert enige mogelijke knelpunten in de uitvoering, stelt daar een paar vragen over en doet tevens een aantal (tekst-)suggesties.

Na enige inleidende opmerkingen komt de VSNU met het pleidooi de financiële ondersteuning van studenten en auditoren die bestuursactiviteiten hebben verricht te beperken tot activiteiten ten aanzien van organisaties die aan de universiteit zijn gerelateerd.

De ondergetekenden merken hierover op dat naar aanleiding van de discussie met leden van de Tweede Kamer over het ontwerp-HOOP 1994 op 24 januari 1994 de eerste ondergetekende de Kamer nogmaals heeft geïnformeerd over de groep studenten die op deze gronden aanspraak kunnen maken op financiële ondersteuning. In de Uitvoeringsbesluiten

W.W.O., W.H.B.O. en W.O.U. is in 1993 (Stb. 376) opgenomen dat «het lidmaatschap van het bestuur van een studentenorganisatie van enige omvang met volledige rechtsbevoegdheid, dan wel van een vergelijkbare organisatie van enige omvang, bij wie de behartiging van het algemeen maatschappelijk belang op de voorgrond staat en die daartoe daadwerkelijk activiteiten ontplooit» een grond kan vormen voor financiële ondersteuning. Een en ander naar aanleiding van de behandeling in de Tweede Kamer van de wetsvoorstellen Heroriëntering studiefinanciering in 1991, in het bijzonder bij de behandeling van de zogenaamde c+1+2-maatregel. Door de leden Lansink en Vermeend is daarbij aangedrongen op regeling van een vaste aanspraak voor studenten die een bestuursfunctie bekleden in een studentenvereniging of politieke jongerenorganisatie (Handelingen II 1990/91, blz. 68-3824 e.v.). Aanleiding voor deze kamerleden was de belangrijke bijdrage die deze studenten leveren aan de universitaire en sociale infrastructuur. De Minister van Onderwijs en Wetenschappen heeft toen toegezegd de uitvoeringsbesluiten te wijzigen. De ondergetekenden merken op dat de VSNU geen nieuwe argumenten aandraagt die ertoe zouden kunnen leiden dat de ondergetekenden een ander standpunt gaan innemen. Aan de instellingen is bovendien de bevoegdheid gegeven nadere regels te stellen omtrent het aantal bestuursleden (zie artikel 2.2, vijfde lid) dat ten hoogste per organisatie per studiejaar voor ondersteuning in aanmerking kan komen en welke bestuursfuncties grond zijn voor een dergelijke ondersteuning. Hiermee beschikken de instellingen naar de mening van de ondergetekenden over een adequaat instrument om grenzen te stellen aan het door de instellingsbesturen gesignaleerde risico dat het aantal studenten dat een geslaagd beroep kan doen op financiële ondersteuning wegens bestuursactiviteiten toeneemt als gevolg van uitbreiding van het aantal bestuursfuncties dan wel wisseling daarvan.

Vervolgens pleit ook de VSNU voor een scheiding tussen het fonds voor financiële ondersteuning van studenten die niet hebben voldaan aan de studievoortgangscriterieën enerzijds en het fonds voor andere op grond van het onderhavige besluit in aanmerking komende studenten. Hiervoor verwijzen de ondergetekenden naar het antwoord op de vergelijkbare vraag van de HBO-Raad.

De VSNU wijst erop dat in artikel 2.2, derde lid, onderdeel b, wordt gesproken van «de omstandigheid dat de onderwijsprogrammering zodanig is dat de student redelijkerwijze niet in staat is geweest aan de studievoortgangsnorm te voldoen», maar dat een nadere precisering van het begrip onderwijsprogrammering ontbreekt.

De ondergetekenden wijzen er met nadruk op, zoals zij ook al hebben gedaan in onder meer de nota naar aanleiding van het eindverslag ten aanzien van het wetsvoorstel inzake de studievoortgangscriterieën (Kamerstukken II 1992/93, 22 966, nr. 9, blz. 2), dat de formulering zo is gekozen dat niet wordt getreden in de verantwoordelijkheid van de instellingen voor de onderwijsprogrammering, maar dat wel gerechtvaardigde eisen worden gesteld aan de inrichting van de opleiding (zie ook artikel 7.4, zesde lid, van de WHW). Aan het advies «Te doen of niet te doen» van de Commissie Wijnen (dat bij brief van 15 december 1992 aan de Tweede Kamer is aangeboden, kenmerk HBO/B-92094740) kunnen instellingsbesturen de nodige instrumenten ontleen hun programmering in overeenstemming te brengen met de eisen van studeerbaarheid in combinatie met de mogelijkheid voor studenten per studiejaar aan de norm voor studievoortgang te kunnen voldoen. Indien er tussen student en instelling een conflict is, bestaat de mogelijkheid van beroep bij het College van beroep voor het hoger onderwijs. Aan dit rechterlijk college is het om een eindoordeel te vellen over de door partijen aangedragen

motieven en argumenten, mede aan de hand van de onderwijs- en examenregeling die ten aanzien van de desbetreffende opleiding van kracht is. In het besluit is deze relatie niet expliciet opgenomen, omdat deze – door de Onderwijsraad en in navolging daarvan de Raad van State gesuggereerde – oplossing slechts deels aan de problematiek tegemoet komt. In de eerste plaats is in de onderwijs- en examenregeling bijvoorbeeld niets terug te vinden over een vrij programma, zoals vermeld in artikel 7.3, vierde lid, van de WHW. In een dergelijk geval dient een rechterlijk college zelf invulling te geven aan het begrip inrichting van de opleiding. In de tweede plaats legt het een beperking op aan een rechterlijk college dat een geschil tussen een student en een instelling voorgelegd krijgt, die in het nadeel van de student zou kunnen werken. In de WHW is weliswaar (na inwerkingtreding van de wetwijziging inzake de studievoortgangscontrole) aan de instellingen de verplichting opgelegd om in de regeling ook iets op te nemen over het aantal en de volgtijdelijkheid van tentamens en de tijdstippen waarop tentamens kunnen worden afgelegd, maar het is de vraag of de onderwijs- en examenregeling in alle gevallen voldoende aanknopingspunten biedt voor de beoordeling van een concrete opleiding. Is dat niet het geval, dan komt de rechter niet toe aan een invulling van het begrip inrichting van de opleiding.

De VSNU heeft onder de aandacht gebracht dat nog geen ervaring is opgedaan met bindend studie-advies.

De ondergetekenden hebben hiervan kennis genomen. Zij gaan ervan uit dat de desbetreffende instellingsbesturen sinds de inwerkingtreding van de WHW in het studiejaar 1993–1994 voldoende gelegenheid hebben gehad zich op dit onderwerp te beraden en tot interne besluitvorming zijn gekomen.

De VSNU maakt ten slotte een aantal technische opmerkingen. Deze zijn verwerkt, met uitzondering van de opmerking over wat te doen indien een student bij meer dan een instelling is ingeschreven en de studievoortgangsnorm niet heeft gehaald. In artikel 31a, derde lid, van de WSW is neergelegd dat een student die meer dan één opleiding volgt, voor het einde van een studiejaar aan de Minister van Onderwijs en Wetenschappen dient aan te geven welke opleiding in aanmerking moet worden genomen. De Informatie Beheer Groep, die de studiefinancieringsregelingen uitvoert, gaat echter in de praktijk als volgt te werk dat zij ongeacht of een bericht van de student is ontvangen – uit de haar door de desbetreffende instellingen ter beschikking gestelde gegevens destilleert of betrokkene al dan niet voor omzetting van de beurs in een lening in aanmerking komt. Indien niet voor alle opleidingen door de desbetreffende instellingen onvoldoende studievoortgang wordt gemeld, is de norm derhalve wel behaald en vindt geen omzetting plaats. Melden wel alle instellingen waarbij de student is ingeschreven onvoldoende voortgang, dan wordt de beurs achteraf omgezet in een lening. Consequentie daarvan is dat niet zonder meer kan worden vastgesteld bij welke instelling de student een beroep kan doen op het afstudeerfonds. Deze situatie is echter niet anders dan in het geval een student die voor meer dan een opleiding bij verschillende instellingen staat ingeschreven, auditor wordt. In een dergelijk geval hebben de instellingen tot nu toe onderling afspraken gemaakt over de ondersteuning van de desbetreffende student. De ondergetekenden zijn ervan overtuigd dat ook in het onderhavige geval instellingen in staat zullen zijn onderling goede afspraken te maken.

Op 11 februari 1994 heeft de Onderwijsraad advies uitgebracht over het ontwerp-besluit (kenmerk OR 9400008/3/T).

De Onderwijsraad sluit zich op een aantal punten aan bij het commentaar van de HBO-Raad en de VSNU. Het betreft het pleidooi van de HBO-Raad en de VSNU om te komen tot afzonderlijke fondsen, de precisering van het begrip onderwijsprogrammering en het ontbreken van de mogelijkheid voor het instellingsbestuur om een maximum te stellen aan bestuursleden van organisaties als bedoeld in dit besluit. Op deze punten is in het voorgaande reeds ingegaan.

De Onderwijsraad vraagt zich af of in het geval dat een student die door een in dit besluit opgenomen omstandigheid niet heeft kunnen voldoen aan de studievoortgangsnorm de instelling niet rechtstreeks de leningschuld van de desbetreffende student bij de overheid zou moeten voldoen. Aangezien zoals hiervoor al is aangegeven de hoogte van de eventuele financiële ondersteuning afhankelijk is van de specifieke situatie van de individuele student, is deze suggestie niet werkbaar. Bovendien zou wetswijziging nodig zijn, hetgeen buiten het bestek van dit besluit valt.

De Onderwijsraad maakt tevens een opmerking over het feit dat het mogelijk is dat een student reeds is afgestudeerd of uitgeschreven als zijn voorwaardelijke beurs in een lening wordt omgezet vanwege onvoldoende studievoortgang. Er is dan geen sprake meer van een rechtsverhouding tussen instelling en student en de Raad vraagt of dat niet in de weg staat aan ondersteuning uit het fonds. Indien betrokkene reeds is afgestudeerd, is er geen probleem. In artikel 31a, zesde lid, van de WSF is een voorziening getroffen voor een student die zijn opleiding met goed gevolg afrondt. De voor het laatste studiejaar voorwaardelijk toegekende beurs wordt onvoorwaardelijk vastgesteld ongeacht het aantal behaalde studiepunten. Er vindt derhalve ten aanzien van dat studiejaar geen omzetting van beurs in lening plaats. De situatie ligt anders als de student zich in de loop van een studiejaar uitschrijft zonder dat het afsluitend examen met goed gevolg is afgelegd. Aangezien uitschrijving als zodanig geen bijzondere omstandigheid is die grond vormt voor ondersteuning uit het afstudeerfonds doet het probleem van het ontbreken van een rechtsverhouding tussen instelling en student zich alleen voelen als de uitschrijving wegens bijzondere omstandigheden – en als gevolg daarvan het behalen van onvoldoende voortgang heeft plaatsgevonden zoals b.v. wegens ziekte of bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 7.42, vierde lid, van de WHW. De ondergetekenden zeggen toe deze materie nader te bestuderen en indien nodig wetswijziging te entameren.

De Onderwijsraad verzoekt het tijdens de behandeling van de Onderwijsbegroting 1994 aangekondigde wetsvoorstel tot verhoging van de studievoortgangsnorm aan de Raad ter advisering voor te leggen.

De ondergetekenden merken hierover op dat bedoeld wetsvoorstel inmiddels reeds bij de Tweede Kamer (Kamerstukken II 1993/94, 23 634) aanhangig is gemaakt. Het is niet aan de Onderwijsraad voorgelegd, aangezien het geen wijziging van het systeem van de studievoortgangscontrole betekent.

ARTIKELSGEWIJS

Artikel 1, onderdeel A (artikel 1.1 U-WHW)

Op grond van de nieuw aan het Uitvoeringsbesluit WHW toe te voegen onderdelen alsmede naar aanleiding van de Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank dienen in artikel 1.1 enige nieuwe begripbepalingen te worden opgenomen.

In dit onderdeel zijn in de eerste plaats opgenomen de persoonlijke omstandigheden die een instellingsbestuur in acht dient te nemen bij het opstellen van het bindend studie-advies aan het eind van het eerste inschrijvingsjaar (artikel 2.1).

In het tweede lid is opgenomen een bepaling die het mogelijk maakt dat een instellingsbestuur een maximum stelt aan het aantal bestuursleden van een organisatie dat op grond van dit besluit in aanmerking kan komen. Tevens kunnen instellingsbesturen bepalen welke bestuursfuncties in aanmerking komen. Deze bepalingen zijn opgenomen om te voorkomen dat organisaties veel en veel soorten bestuursleden aanstellen, gelijktijdig dan wel volgtijdelijk, en kwamen reeds voor in de uitvoeringsbesluiten op grond van de W.W.O., de W.H.B.O. en de W.O.U.

In artikel 2.2 zijn opgenomen de bijzondere omstandigheden die een instellingsbestuur in acht dient te nemen bij het al dan niet verlenen van financiële ondersteuning van auditoren en studenten die niet (tijdig) hun studie hebben kunnen afronden (artikel 2.2, eerste en tweede lid) dan wel van studenten die niet hebben voldaan aan de studievoortgangsnorm (artikel 2.2, derde lid).

Indien één van genoemde omstandigheden zich voordoet, is het instellingsbestuur gehouden financiële ondersteuning te verlenen. De wijze waarop en de mate waarin in een bepaald geval die ondersteuning wordt verleend, wordt door het instellingsbestuur zelf bepaald. De specifieke omstandigheden van betrokkene worden daarbij in aanmerking genomen. In het kader van de sinds enige jaren al bestaande auditorenregeling (die onderdeel van deze regeling uitmaakt) is tussen studentenorganisaties en VSNU en HBO-Raad overleg gevoerd over de uitvoering, teneinde rechtsongelijkheid te voorkomen.

In de tot nu toe gehanteerde regeling ten aanzien van financiële ondersteuning van auditoren en studenten was, mede naar aanleiding van de adviezen en reacties van de Onderwijsraad en de instellingen op de concept-regeling, een hardheidsclausule opgenomen. Het werd gewenst geacht een regeling voor evidente probleemgevallen te treffen, waar sprake is van onbillijkheden van overwegende aard. In de nota van toelichting bij de oorspronkelijke regeling (Stb. 1990, 408) is aangegeven dat voorshands aan de wens tegemoet is gekomen, maar dat na een aantal jaren een evaluatie zou worden verricht, waarna een beslissing over al dan niet handhaven van de hardheidsclausule zou worden genomen.

Gezien het feit dat genoemde evaluatie nog niet heeft plaatsgehad, is de hardheidsclausule ook in de onderhavige regeling weer opgenomen (artikel 2.2, vierde lid).

In het vijfde lid van artikel 2.2 is een vergelijkbare bepaling ten aanzien van het maximum aantal bestuursleden en van de in aanmerking komende bestuursfuncties opgenomen als in artikel 2.1, tweede lid.

Artikel II (intrekking)

De op grond van artikel 16.3, tweede lid, van de WHW gehandhaafde regelingen bij algemene maatregel van bestuur inzake de financiële ondersteuning van studenten en auditoren, worden ingetrokken, aangezien zij door middel van dit besluit zijn opgenomen in het Uitvoeringsbesluit WHW.

Artikel III (inwerkingtreding)

De inwerkingtreding van artikel I, onderdeel A, onderdeel B voor zover het betreft artikel 2.1 (persoonlijke omstandigheden bij studie-advies) en onderdeel D (de bijbehorende wijziging van de inhoudsopgave), alsmede artikel II is bepaald op de dag na de datum van plaatsing van dit besluit in het Staatsblad. De instellingen dienen bij beslissingen die zij nemen ten aanzien van studie-adviezen aan het einde van het studiejaar 1993-1994 rekening te houden met de in dit besluit opgenomen omstandigheden. Inwerkingtreding van deze onderdelen geschiedt derhalve niet met ingang van 1 september 1994, dat wil zeggen met ingang van het studiejaar 1994-1995, maar zo spoedig mogelijk.

Voor artikel I, onderdeel B voor zover het betreft artikel 2.2, en artikel I, onderdeel C, is geopteerd voor inwerkingtreding bij koninklijk besluit. De reden hiervoor is dat deze onderdelen van het besluit, alvorens in werking te kunnen treden, eerst nog aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal dienen te worden overgelegd.

De Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen,
M. J. Cohen

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
P. Bukman